

**Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի վնասատուների,
հիվանդությունների դեմ ինտեգրացված պայքարի կազմակերպման
առանձնահատկությունները**

Բույսերի պաշտպանությունը վնասատուներից, հիվանդություններից ու մոլախոտերից բոլոր մշակաբույսերի տեխնոլոգիաների անբաժան, պարտադիր մասն է: Բույսերի պաշտպանությունն իրականացվում է հետևյալ մեթոդներով՝

I. Ագրոտեխնիկական Ֆիտոսանիտարական- անկախ մեթոդից, պայքարի այս եղանակը միջամտում, մտնում է գրեթե բոլոր մեթոդների մեջ: Սա ամենապարզագույն, ամենահին եղանակն է: Եթե այս իրագործվում է ճիշտ, մանրակրկիտ, կարող է ապահովել բավականին բարձր արդյունավետություն:

Բուն ագրոտեխնիկական մեթոդի կիրառման եղանակները.

1. Ցանքանյութը, տնկանյութը

2. Ցանքի եղանակը, նորման, խորությունը, ժամանակը

3. Պարարտացումը, ոռոգումը

4. Ցանքաշրջանառությունը/ պտղափոխությունը/

5. Բույսերի պաշտպանելը վնասվածքներից /կարկուտ, ցրտահարություն, արևի ճառագայթներ, քամի, փոշի, արդյունաբերություն, տրանսպորտի արտանետումներ/:

II . Ֆիզիկական մեթոդ

1. Ջերմություն

2. Արևի ճառագայթներ

3. Սերմերի գտումը. մաքրումը/գաղձ/

III. Կենսաբանական մեթոդ

Սա համեմատաբար նոր, առայժմ բավականին սահմանափակ կիրառվող մեթոդ է, հիմնականում կիրառվում է փակ գրունտի պայմաններում:

IV. Կարանտին միջոցառումներ

Սրա նպատակն է արգելափակել նոր վնասատուների, հիվանդությունների ու մոլախոտերի մուտքը տարածք, պետություն, որտեղ այն չկա/արտաքին կարանտին/, կամ տվյալ պետության, մարզի տարածքում կանխել, խոչընդոտել արտաքին արձանագրված վնասակար օրգանիզմների տարածումը:

V. Քիմիական պայքար

Այս մեթոդն առայժմ ամենատարածված, բավականին արդյունավետ, համեմատաբար էժանն է, միևնույն ժամանակ ամենավտանգավոր , երբեմն նաև անկանխատեսելի հետևանքներով ու հետագդացությամբ մեթոդն է:

Մեթոդն իրագործվում է պեստիցիդների օգտագործմամբ, որոնք կարող են լինել գազային, փոշի և հեղուկ / կախությունների, լուծույթների ձևով/:

Պեստիցիդների քանակը, ազդեցության ոլորտը ենթակա է փոփոխման,արագ աճում է քանակը, արտադրվում են ազդման տարբեր մեխանիզմներով ու սկզբունքներով պեստիցիդներ:

Կիրառվում են հողի, սերմացուի, տնկանյութի վարակազերծման, ջերմատների,պահեստների ախտահանման, գրավչանյութերի, բույսերի փոշոտման, սրսկման/ ցողման/ եղանակներով:

Այստեղ կարևորվում է պատրաստուկի տեսակը, ազդման օբյեկտը/ օբյեկտները/, սրսկումների ժամկետները, քանակը, համատեղելիությունը այլ բուժանյութերի հետ և բազմաթիվ այլ գործոններ:

Նշված մեթոդների բաժանումը, ըստ մեթոդների ստորաբաժանումը, մեթոդներն իրարից տարբերակումը խիստ պայմանական է և որոշ դեպքերում ավելի մանրացվում, իրարից անջատվում են:

Սակայն կարևորն արդյունավետությունն է:

Մանրամասն նշելով այս կամ այն մեթոդի առանձնահատկությունները, դրանց դրական ու բացասական հատկությունները, արդյունավետությունները, ներկայումս կիրառման ծավալներն ու հեռանկարները, կարելի է եզրակացնել, որ հիմնականում բոլոր մեթոդներն էլ կիրառելի են Հանրապետությունում:

Կախված հիվանդության, վնասատուի առանձնահատկություններից, միջավայրից, եղանակային պայմաններից, բույսի և վնասակար օրգանիզմի զարգացման փուլից, մի դեպքում որոշիչ, գերակշռող կարող է լինել բույսերի պաշտպանության մի մեթոդը, ասենք ագրոտեխնիկականը, մի ուրիշ դեպքում քիմիական կամ մի ուրիշ մեթոդ:

Սակայն ավելի արդյունավետ է համատեղման միջոցով պայքարը, երբ մի մեթոդը լրացնում, կամ փոխարինում է մյուսին, կամ օգտագործվում, կիրառվում են միասին, որից էլ առաջանում, ստեղծվում է պայքարի միջոցառումների համակարգը:Այսինքն, բույսերի վնասատուների, հիվանդությունների, մոլախոտերի դեմ պայքարում կիրառվում է ոչ թե այս կամ այն մեթոդը, այլ ամբողջ համալիրը:

Տնտեսություններում կիրառվող համալիրը պետք է լինի բարձր արդյունավետ, ոչ միայն տեխնիկապես/ կենսաբանական արդյունավետություն/, այլև շահավետ լինի տնտեսապես:Սա նշանակում է, որ պայքարի միջոցառումների համակարգի կիրառման հետևանքով ստացվող լրացուցիչ մթերատվության արժեքը հստակ է, պետք է ավելին լինի և որքան հնարավոր է ավելի շատ, քան միջոցառման ծախսերը:Միաժամանակ համակարգը պետք է անվտանգ, գոնե նվազագույն չափով, թույլատրելի չափով պարունակվի ստացվող մթերքում և այլն:

Ճիշտ կազմակերպած համակարգի կիրառման դեպքում վնասակար օրգանիզմը պարբերաբար հարվածներ է ընդունում, և այն էլ ամենախոցելի փուլերում, որի արդյունքում վնասվածությունը հասցվում է հնարավոր մինիմումի, նվազագույնի:

Այսպիսով, բույսերի վնասակար օրգանիզմների դեմ պայքարի միջոցառումների ինտեգրացված համակարգը գիտականորեն հիմնավորված, գործնականում փորձված կիրառվող մեթոդների համատեղ օգտագործումն է, որն ապահովում է մի կողմից բույսի զարգացման համար նպաստավոր պայմաններ, պետք է բարձրացնի բույսերի դիմադրողականությունը վնասակար օրգանիզմների նկատմամբ, մյուս կողմից ճնշի վնասատուին, հիվանդության հարուցիչին՝ նվազագույնի հասցնելով դրանց զարգացումը և պատճառած վնասը, բերքի քանակի ու որակի կորուստները, միաժամանակ ինչքան հնարավոր է քիչ ազդի, քիչ աղտոտի շրջակա միջավայրը:

Վնասատուների, հիվանդությունների, մոլախոտերի դեմ պայքարի մեթոդները կարելի է լրացնել լուսաթակարդների, գունաթակարդների, ֆերոմոնների, ատրակտանտների, կանաչ նյութերի, խթանիչների կիրառմամբ: Վերը նշված պայքարի միջոցներն ու մեթոդները լրացնում, ամբողջական են դարձնում պայքարի միջոցների համակարգը:

